

Vlaams
Parlement

vergadering **C136 – CUL14**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 10 februari 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het rapport van het Centrum voor Intercultureel Management en Internationale Communicatie (CIMIC) over de effecten van het Actieplan Interculturaliseren en de acties die de minister op basis hiervan wil ondernemen in de (socio)culturele sector - 1028 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van een literaire canon - 1140 (2010-2011)	6
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de gevolgen van digitalisering voor het Vlaamse filmbeleid - 1144 (2010-2011)	12

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene**Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het rapport van het Centrum voor Intercultureel Management en Internationale Communicatie (CIMIC) over de effecten van het Actieplan Interculturaliseren en de acties die de minister op basis hiervan wil ondernemen in de (socio)culturele sector - 1028 (2010-2011)**

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, geachte leden, minister, in 2006 heeft uw voorganger een actieplan gelanceerd, met als doel het bevorderen van de interculturaliseren van een aantal sectoren, door meer etnisch-culturele diversiteit te versterken bij bestuur, personeel, vrijwilligers, leden en bezoekers, en in het aanbod. Een van de meest in het oog springende doelstellingen was dat in de adviesraden, de raden van bestuur en de beoordelingscommissies minstens 10 procent mensen met een allochtone achtergrond zouden zetelen. Uit dit onderzoek blijkt dat het de ervaring is van deze ‘10 procenters’, zoals ze in het rapport worden genoemd, dat die 10 procent een doel op zich is geworden. Er werd aan ‘etnocasting’ gedaan: mensen met een allochtone achtergrond werden te vaak gevraagd precies vanwege die achtergrond, en minder omdat ze beschikken over bepaalde competenties of affiniteit met de organisatie.

Het is misschien wat tegenstrijdig, maar hoewel het Centrum voor Intercultureel Management en Internationale Communicatie (CIMIC) kritisch is over deze norm, pleit het toch voor het behoud van de norm voor adviesraden en beoordelingscommissies. Daarbij wordt over quota in het algemeen het standpunt geformuleerd dat we het moment van de keuze voor of tegen de multiculturele samenleving al voorbij zijn, en dat quota de erkenning vormen van deze realiteit. De realiteit is echter natuurlijk ook dat multiculturaliteit samenhangt met socio-economische en socioculturele achterstand. Ook de participatie van autochtone Vlamingen, zowel passief als actief, aan culturele en socioculturele activiteiten hangt sterk samen met de socio-economische factoren. Het is niet redelijk socioculturele organisaties op te leggen die groepen gelijk te bereiken die net zo goed in de ‘eigen’ culturele context of het land van herkomst zeer beperkt of niet participeren aan socioculturele activiteiten. We kunnen betreuren dat ze niet participeren, maar we kunnen dat niet met een bepaalde bril bekijken en dan zeggen dat de realiteit anders is. Zo werkt het niet.

Er zijn ook de bekende problemen met het gebrek aan een algemeen aanvaarde definitie en met de werkbaarheid van de termen ‘etnisch-culturele minderheden’ en ‘interculturalisering’, die in het rapport worden bevestigd. Die vragen leven momenteel trouwens niet alleen in Vlaanderen, maar ook in heel wat omliggende Europese landen.

Een algemeen beleid om drempels voor een zo breed mogelijk publiek weg te werken zonder aan kwaliteit in te boeten, is een beter antwoord dan quota, samen met een management dat zelf overtuigd is van de meerwaarde van etnisch-culturele diversiteit, en die niet beschouwt als een maatschappelijk gewenst streefdoel of een opgelegde opdracht. Een interculturaliseringsproces vereist het samengaan van veranderingen bij personeel, publiek, partners en aanbod, zo concludeert het rapport. Als organisaties aan de basis veranderen, zijn quota voor de raden van bestuur overbodig, zo stelden de ‘10 procenters’ die deelnamen aan het onderzoek. Quota voor het bestuur hebben dus geen zin en vervullen geen hefboomfunctie in een organisatie, als die voor de rest niet bewust aan interculturalisering werkt.

Minister, u stelde het volgende bij de bespreking van uw beleidsbrief 2011: “De ontwikkeling van een meer integrale benadering van het thema binnen culturele organisaties is nu volop aan gang. Op basis van onder meer het Actieplan Interculturaliseren zal dit samen met de sector in een stappenplan worden geconcretiseerd en zijn neerslag vinden in een engagementsverklaring.” Het rapport doet ook de aanbeveling aan de overheid de betrokkenheid van

organisaties te vergroten door hen zowel te wijzen op hun verantwoordelijkheid als hun inspanningen te erkennen. Bij de beoordeling moet daarom worden gewerkt met inspanningsverbintenissen in plaats van met resultaatsindicatoren. Hierbij moet explicieter de link worden gelegd tussen intercultureel management en veranderingsmanagement, zodat werken aan interculturaliteit niet wordt ervaren als iets dat wordt opgelegd, maar als een vorm van goed bestuur en innovatie.

Het rapport pleit ten slotte voor differentiatie bij het beoordelen en belonen van organisaties en initiatieven. De interculturalisering kan dan volgens de onderzoekers, afhankelijk van het type organisatie, perfect beperkt blijven tot een bepaald aspect, bijvoorbeeld het aanbod dat wordt gebracht. Ook moet bij de beoordeling rekening worden gehouden met de sociale context. Ten slotte moet de overheid bij de beloning erkennen dat de noden van organisaties verschillen.

Dit was misschien een wat lange inleiding. Het is uiteraard een uitgebreid rapport. Het is ook een delicate materie. Minister, ondanks het gevaar van etnocasting stelt het rapport voor om het quotum te behouden voor beoordelingscommissies en adviesraden. Deelt u dit standpunt? Wat is uw standpunt met betrekking tot de raden van bestuur? Wat is uw mening over de aanbeveling om te werken met inspanningsverbintenissen, en niet met resultaatsindicatoren? Zult u gevolg geven aan de aanbeveling om gedifferentieerd te beoordelen, naargelang het type organisatie en de sociale context, en te werken met een gedifferentieerde beloning naargelang de behoefte van de organisatie? Wat zijn volgens u, met het oog op de ontwikkeling van het voornoemde stappenplan, de belangrijkste concrete aandachtspunten qua verandering bij personeel, publiek, partners en aanbod?

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, in grote lijnen zijn we het eigenlijk eens met het betoog van de heer Kennes. Er is het doel en er zijn de middelen, maar de middelen mogen geen doel op zich worden. We kennen het fenomeen dat aan een aantal mensen van allochtone origine ten overvloede wordt gevraagd te zetelen in allerlei raden, commissies en instanties, omdat ze een bepaalde origine hebben en niet op de eerste plaats of mee omdat ze beschikken over een bepaalde deskundigheid of vaardigheid in deze of gene discipline. We vinden het dus ook belangrijker dat er een inspanningsverbintenis zou worden gevraagd in plaats van een resultaatsverbintenis, zeker als die resultaatsverbintenis heel formalistisch wordt gedefinieerd. We sluiten ons dus in grote lijnen aan bij de opmerkingen en vragen van de heer Kennes.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer Kennes, ik ga ervan uit dat uw bezorgdheden dezelfde zijn als die van velen van ons. Ik bedoel: een goede integratie in de culturele wereld van mensen met een andere etnische achtergrond en ook van nog andere doelgroepen. Maar met welk instrument behaal je het hoogste rendement en resultaat? Ik moet toegeven dat voor wat betreft de besturen van culturele organisaties of kunstorganisaties een quotum niet altijd een goed instrument is. Als een werking helemaal geen affiniteit heeft of geen verband met de doelgroep, is het zeer kunstmatig om daar met quota te werken. In die zin moeten we daarin afstand durven te nemen. Dat is misschien een fetisj. Als het niet werkt, moet het niet per se een quotum hebben.

Maar voor wat betreft de structuren die met de overheid te maken hebben in deze beslissingsprocedures, bijvoorbeeld adviesorganen maar ook beoordelingscommissies van de overheid, moeten we wel een extra inspanning doen om die groepen een plaats te geven. Daar ben ik wel geneigd om die quota aan te houden. Al zijn sommige allochtone ‘decision makers’ of ‘opinion leaders’ overbevraagd, het zou nog slechter zijn als ze niet zouden kunnen meedenken en meeadviseren en meebeoordelen. Ik heb daarover een dubbel gevoel. Anderzijds is het ook een kwestie om op die manier te stimuleren dat er in de sectoren van de

kunsten en het erfgoed mensen met die achtergrond opstaan en actief worden. Op die manier kunnen ze doorgroeien.

Ik ben dus niet voor kunstmatige operaties. Maar waar de overheid of een directe relatie met de overheid in het getouw is, moeten we wel een inspanning doen om dat te behouden. Ik merk op het terrein, in de culturele wereld, dat het aantal personen met een andere etnisch-culturele achtergrond dan de onze toeneemt, ook op belangrijke posities. Het is duidelijk dat ze nog altijd een achterstand hebben. We moeten die expertise maximaal inzetten om de mensen die na hen komen te ondersteunen en om hen te stimuleren om aan dat culturele leven te participeren. Ik heb het dan zowel over het verenigingsleven als over de kunsten en het erfgoed.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Kennes, het onderzoek waarnaar u verwijst, heeft uitgewezen dat de opgelegde 10 procent voor de raden van bestuur in organisaties niet het gewenste effect heeft gehad. Ondanks die vaststelling wordt aanbevolen dit quotum te behouden. Ik wil me echter niet blindstaren op vaste cijfers. Ik heb dan ook, naar analogie met het regeerakkoord, in mijn beleidsnota het basiscijfer van 5 procent gehanteerd. Daarmee wilde ik aangeven te streven naar een minimale aanwezigheid op duurzame basis van 5 procent personen met een etnisch diverse afkomst in de beoordelingscommissies en adviesraden.

Uit het onderzoek van het Centrum voor Intercultureel Management en Internationale Communicatie, een onderdeel van de Katholieke Hogeschool in Mechelen, blijkt ook dat het opleggen van algemene quota los van de organisatiecontext algemeen als negatief wordt ervaren. Dit bevordert volgens mij helemaal niet het behalen van de achterliggende doelstelling, namelijk de integratie of normalisering van de etnische diversiteit binnen de culturele sector. Uit de praktijk blijkt bovendien dat de nieuw aangetrokkenen na verloop van tijd gedemotiveerd raakten omdat ze bijvoorbeeld eerder omwille van hun etnische afkomst werden geselecteerd en niet op basis van soms heel specifieke competenties die in een bepaalde beoordelingscommissie belangrijk kunnen zijn. Het is belangrijk dat de organisaties in het veld zich niet louter fixeren op een vast cijfer, maar dat ze wel, niet vrijblijvend maar voor zichzelf, een doelstelling kunnen formuleren en aangeven op welke wijze ze de etnische diversiteit binnen hun organisatie vorm willen geven. Ik zal de sector vragen hierover doelstellingen te formuleren. Dat is trouwens een van de punten die heel uitdrukkelijk uit het Cultuurforum zijn voortgekomen: “Laat ons voor onszelf de doelstellingen vastleggen en aantonen hoe we daaraan zullen werken.”

Het werken met een inspanningsverbintenis heeft als voordeel dat het organisaties ook de ruimte geeft om te falen. Dat klinkt wat negatief, maar interculturaliseren blijft een complex proces. Als je alle inspanningen doet maar het lukt niet, kun je daar moeilijk op afgerekend worden. Dit wil niet zeggen dat dit een vrijgeleide moet zijn om niets te ondernemen. Ik zal de organisaties vragen om duidelijk aan te geven waarom zij bepaalde resultaten niet hebben gehaald. Zij zullen ook moeten aangeven welke stappen zij verder nog zullen kunnen zetten. Ik ben er mij ook van bewust dat de sector nood heeft aan een zekere ondersteuning in de wijze waarop interculturaliseringsprocessen tot een goed einde kunnen worden gebracht.

Aan elke organisatie zal bij de opmaak van een nieuwe beheersovereenkomst worden gevraagd om doelstellingen te formuleren met betrekking tot interculturaliteit. Daarbij zal rekening worden gehouden met de grootte van de organisatie en de geografische ligging. Ook dat is belangrijk. Op basis van de in de beheersovereenkomst geformuleerde doelstellingen zullen de organisaties worden beoordeeld. Ik bekijk samen met mijn administratie waar er eventueel nog mogelijkheden liggen voor een gedifferentieerde beloning. Dat is niet evident, maar we zijn die piste aan het onderzoeken.

Er is ook een stappenplan ontwikkeld om te komen tot een engagementsverklaring met betrekking tot het interculturaliseren binnen de ruime culturele sector om zo tot een grote

gedragenheid te komen en om zo die motor op gang te krijgen. Het is de bedoeling om de deelsectoren een actieve rol te laten spelen in dit traject. In mei is er een vervolg op het Cultuurforum 2020. Het zal een van de pistes zijn waarop verder gewerkt zal worden. Ik zal er niet op vooruit lopen omdat we nog een en ander aan het uitzoeken zijn. Veel hangt ook af van een aantal aandachtspunten met betrekking tot het personeelsbeleid, het aanbod en het publieksbereik en dergelijke meer.

Collega's, ik denk dat ik heb aangegeven dat die 10 procent en het geven van een vast cijfer niet de doelstelling kan zijn en dat we sector zelf moeten uitnodigen om doelstellingen te formuleren over de manier waarop men daarmee omgaat. Dat zal veel meer effect hebben dan gewoon quota opleggen, die dan toch niet gehaald worden.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Rekening houden met de context, ook voor de beheersovereenkomsten, is een belangrijk element. De inspanning moet uiteraard geëvalueerd worden. Als een inspanning niet gerealiseerd wordt, moet men ook zelf kritisch zijn en kijken hoe men er wel in slaagt ze te realiseren.

Het is goed de verantwoordelijkheid op het terrein te leggen. In die zin sluit dat punt ook aan bij wat we gisteren in de plenaire vergadering hebben besproken inzake de zwarte en witte scholen. Daar wordt toch ook gevraagd de context mee in rekening te brengen en de lokale mensen de verantwoordelijkheid te geven. Dat was belangrijk voor de politieke fracties, ook de mijne. In die zin ben ik blij dat u ook op het cultuurveld die richting wilt uitgaan.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Minister, ook voor mij voldoet uw antwoord aan wat ik gehoopt en verwacht had. In de aanbevelingen van CIMIC wordt trouwens duidelijk gesteld dat rekening moet worden gehouden met de context, dat er een gedifferentieerde aanpak nodig is en dat het onmogelijk is om overal op eenzelfde wijze cijfers en normen op te leggen. Dat zijn lessen die we trekken uit de pogingen die de afgelopen jaren werden ondernomen en die niet altijd het gewenste resultaat hebben opgeleverd. In sommige gebieden heeft men meer succes. Dat geldt voor het hele participatiedebat.

We zullen daar zeker nog op terugkomen tijdens de volgende weken naar aanleiding van andere publicaties. Het is niet altijd evident om een bepaalde doelgroep – jongeren, ouderen, mannen, vrouwen, werkenden, niet-werkenden, enzovoort – te bereiken en te betrekken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van een literaire canon - 1140 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, het debat over de noodzaak aan en de concretisering van een literaire canon loopt al enkele jaren in Nederland en in Vlaanderen. In Nederland werd in 2007, naar aanleiding van een aantal debatten, over onder andere de inburgering en de historische canon, en ook in het kader van een vernieuwde aandacht voor het cultureel en literair erfgoed, een plan voorgesteld. Dat canonplan werd voorgesteld door het Huygens Instituut en het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF). In Vlaanderen werd deze thematiek in de periode 2007-2008 ook in het publieke debat gebracht door een opgemerkte artikelenreeks in Knack, een debat bij deBuren én enkele parlementaire vragen, onder andere van collega de Kort.

Vanuit de vaststelling dat dit thema in Vlaanderen nog niet echt op de literaire agenda voorkwam en vanuit de bezorgdheid om dit thema maximaal als een gemeenschappelijk Vlaams en Nederlands project te ontwikkelen, nam het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) daarop het initiatief om de direct betrokken literaire partners in Vlaanderen samen te brengen om de opinies rond dit thema te activeren en te verzamelen, samen een visietekst te ontwikkelen en een summier actieplan uit te tekenen ten behoeve van het beleid – de Vlaamse en Nederlandse ministers van Cultuur en Onderwijs, de Nederlandse Taalunie – en als platformtekst voor overleg met de Nederlandse initiatiefnemers.

2008 was een heel dynamische periode wat het vraagstuk van de canon betreft. Tijdens vier bijeenkomsten in de periode april-november 2008 werd samengewerkt met een ruime groep direct betrokkenen en geïnteresseerden aan een basisvisietekst. Er kwam een heel korte maar heldere nota uit voort, namelijk ‘Literaire canon: een verrijkende dialoog tussen verleden en heden’. Die gaf de kernpunten weer van de principes waarop volgens de Vlaamse gesprekspartners een literaire canon dient te steunen: een instrument voor de bevordering van leescultuur, digitale bereikbaarheid is belangrijker dan beschikbaarheid in boekvorm, de situering binnen literatuuronderwijs, open en dynamisch, binnen een digitale omgeving, gedifferentieerd voor doelgroepen, permanent ondersteund door mobiliserende acties.

Dat plan werd aan de toenmalige minister van Cultuur overgemaakt in november 2008 en in de begeleidende brief werd aangekondigd: “De initiatiefnemers zullen in de volgende maanden deze principes concretiseren in een qua budget, timing en componenten concreter en bediscussieerbaar plan. In een eerste uitwerkingsfase ligt het accent op overleg – met Vlaamse partners, Nederlandse Taalunie, Nederlandse partners – op deelstudies voor behoeften, bronnen, technologische (on)mogelijkheden – op uitdieping van inhoud en kosten – op ontwerp, werkwijze en timing. Na Vlaamse en Nederlandse besluitvorming over aanpak, timing en taakverdeling kan de tweede fase van ontwikkeling en terbeschikkingstelling van teksten en toelidingsinstrumenten starten. Permanente evaluatie moet in de toekomst tot aanvulling en ontwikkeling leiden van deze dynamische canon.”

Ik weet niet wat de reactie was op deze brief, maar tijdens de bespreking van het VFL-meerjarenplan ter voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst benadrukte het fonds in deze commissie: “Na deze algemene visietekst moet er nu een concreet canonbeleid worden uitgetekend, dat beschikbaarheid en de bereikbaarheid en van het literaire erfgoed en de klassieke oeuvres verhoogt. Het VFL wil de opdracht en de middelen krijgen om een hedendaags canonbeleid te coördineren, in overleg met alle Vlaamse en Nederlandse partners. De Vlaamse betrokkenen pleiten voor een genereuze invulling van een literaire canon die open en dynamisch is: teksten uit het Nederlandse taalgebied en uit de wereldliteratuur, uit alle genres en voor alle leeftijdscategorieën. Een literaire canon speelt een rol voor uiteenlopende doelgroepen met uiteenlopende verwachtingen, maar komt pas tot leven dankzij de unieke leeservaring en de keuzes van de individuele lezer.

De verdere studiefasen voor een canonbeleid zullen afgewerkt worden in een ruimere context van literair erfgoed en de relatie met onderwijs, wetenschapsbeleid en Nederland. Op basis daarvan worden de voorwaarden voor een centraal digitaal canonplatform onderzocht, met teksten en toepassingen voor lezers, onderwijs en onderzoek. In het Vlaams e-boekplatform moet hiervoor in ruimte en middelen voorzien worden.”

Ook tijdens de hoorzitting in deze commissie op 21 oktober 2010 over het letterenbeleid en het boekbedrijf in Vlaanderen, waar de gemeenschappelijke nota van het Boekenoverleg werd voorgesteld, werd opnieuw gepleit om samen met Nederland werk te maken van een dynamische Vlaams-Nederlandse literaire canon.

Minister, bent u op de hoogte van de hierboven vermelde visietekst over de literaire canon? Zo ja, wat is uw mening over deze nota? Hebt u over de literaire canon al overleg gepleegd met het VFL en/of het Boekenoverleg? Hebt u over de literaire canon al overleg gepleegd met uw Nederlandse collega, al dan niet binnen het kader van de Nederlandse Taalunie? Zo ja,

werden er hierover concrete afspraken gemaakt? Werden er al opdrachten gegeven om de voorgestelde concretisering van de visietekst uit te werken? Zo ja, aan wie? Zo neen, waarom niet? Wordt bij het lopende innovatieproject van het e-boekplatform aandacht besteed aan de realisatie van een digitale literaire canon? Ik ben bezorgd dat de dynamiek die tot stand is gekomen in 2008 en die is overgewaaid vanuit Nederland, verloren zou gaan. Er is al heel wat nuttig voorbereidend werk geleverd. De vraag is nu hoe we ervoor kunnen zorgen dat die interessante ideeën die al op papier staan, geconcretiseerd kunnen worden.

Ik wil afsluiten met een prachtige zin die ik heb gevonden in een interview met professor Geert Buelens in Knack een paar jaar geleden. Het gaat over de samenstelling van de canon, in de hoop dat die er komt. Ik citeer: “De samenstelling van de literaire canon vereist enige ruimhartigheid in verschillende richtingen.” Daarmee geeft hij aan dat een canon zeker niet in een bekrompen canvas gestoken kan worden, maar met een open blik op de wereld aanwezig zou moeten zijn.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Ik ken de heer Buelens niet, maar het lijkt me wel nuttig om die man hier eens uit te nodigen.

Ik ben blij dat er opvolgingsvragen worden gesteld. Ik ben heel nieuwsgierig naar het antwoord van de minister op deze vraag. Het is al een paar jaar geleden dat de heer de Kort deze vraag hier heeft gesteld. Ik vind dit een enorm boeiende materie.

Ik moet ook denken aan wat er in het Franse taalgebied bestaat. Daar is het multiplicator-effect natuurlijk veel groter.

Ik verwijs naar het antwoord dat voormalig minister Anciaux destijds heeft gegeven op de vraag van de heer De Cock. Dat debat is heel moeilijk tot stand gekomen. Opeens verscheen er een artikel in Knack, met heel veel lezersbrieven.

Wat mij blijft boeien, minister, is dat wij eigenlijk nog niet veel verder staan dan twee à drie jaar geleden. Ik dacht dat we aan een ander soort vragen bezig waren, niet de zeven klassieke Latijnse vragen. Is er al een literair canon opgesteld? Men heeft het ooit gehad over honderd titels. Wie gaat die titels samenstellen indien er overleg is gepleegd met het VFL, Boekenoverleg en de Nederlandse Taalunie?

De kostprijs voor het aanmaken van een dergelijke reeks is ook enorm hoog. In welke mate denkt u daar verder over na? Met het oog op de afname van zo'n reeks moet maximaal promotie worden gemaakt in de Nederlanden.

Ik meende dat we al toe waren aan dit soort vragen, maar uiteindelijk blijven we nog steken bij de basisvragen. Maar misschien vergis ik me en is er intussen al schot in de zaak gekomen en is er al een en ander veranderd aan de toestand die de heer de Kort twee of drie jaar geleden schetste en inzake de vragen die de heer Delva opwerpt.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, minister, ik ben de heer Delva dankbaar voor zijn vraag. Ik sluit me er graag bij aan. Het project werd inderdaad drie jaar geleden op de sporen gezet. Het zou een goede zaak zijn indien de canon tot stand komt. Natuurlijk mag dat niet op gelijk welke wijze gebeuren. Vorig jaar heeft Jos Geysels daar ook een en ander over gezegd. Het is volgens mij niet de bedoeling om een nieuwe boekenwand te creëren, maar iets waar verschillende groepen iets aan hebben en dat door de Vlaamse en de Nederlandse overheid volop wordt gesteund en gepromoot. Ik denk niet dat het de bedoeling is om massa's papier te produceren, ik ben voorstander van een digitale canon.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, ik begin met een kleine nuancering. Dat het al op sporen werd gezet, is een beetje te krachtig uitgedrukt. Er is inderdaad al een heel debat over

geweest en er is een visietekst, maar daar is het eigenlijk bij gebleven. De visietekst is er. Ik heb er kennis van genomen en ik sta ook achter de inhoud ervan. Het sterke aan de tekst is dat er een link is met het onderwijs, dat de nadruk wordt gelegd op leesbevordering en dat ook de nadruk wordt gelegd op het gebruik van nieuwe media. Gisteren werd het onderzoek naar participatie voorgesteld, en daaruit is ook gebleken dat we de nieuwe media echt wel nodig hebben om er meer mensen bij te betrekken. Dit element zit al in de nota, maar wellicht moet het nog wat verder worden uitgewerkt. Natuurlijk is het ook essentieel dat het iets Vlaams-Nederlands is, dat er wordt samengewerkt. Dat zijn voor mij de belangrijkste uitgangspunten.

Daarover werd nog geen specifiek overleg gepleegd, maar het is de bedoeling dat het wordt getrokken door het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL). Het fonds is daar trouwens al mee bezig. Het heeft al een aanzet gegeven in het meerjarenplan. Het zal zeker worden opgenomen in de onderhandelingen over de beheersovereenkomst met het VFL op relatief korte termijn.

Dit thema kwam nog niet aan bod in het kader van de ministeriële vergaderingen van de Nederlandse Taalunie. Ik ben ervan overtuigd dat er beter eerst een grondig gesprek komt tussen ons Vlaams Fonds voor de Letteren en de Nederlandse tegenhanger zodat er afspraken kunnen worden gemaakt op dat niveau.

Ik heb inderdaad vernomen dat er in 2008 een project werd ingediend bij de Taalunie door het Huygensinstituut. Deze plannen zijn niet doorggegaan omdat ze veel te duur bleken en omdat er inhoudelijk niet echt antwoorden werden geboden op de uitgangspunten zoals ze zijn geformuleerd in de visietekst.

In Nederland is de canondiscussie intussen wat geluwd, net zoals bij ons, al gaat die hier in de luwte verder binnen het fonds. In Nederland is er de fusieoperatie van het Huygensinstituut met het Instituut voor Sociale Geschiedenis geweest, de fusie van de letterenfonds en de regeringswissel: een aantal elementen waardoor de discussie daar wat stilgevallen is.

Ik ben wel bereid om dit thema op een van de volgende vergaderingen van het Comité van Ministers aan bod te laten komen, maar ik wil dit eerst goed aftoetsen met het Vlaams Fonds voor de Letteren zodat het fonds daar ook met zijn Nederlandse evenknie afspraken over kan maken. Op deze vergadering kan dan de haalbaarheid van een gezamenlijk Vlaams-Nederlands voorstel worden afgetoetst. Ik meen dus dat we eerst de basis moeten uitwerken, maar ik engageer me om het onderwerp aan te brengen tijdens de vergadering van de Taalunie. Zo is er ook een kans voor de Taalunie om aan iets concreets te werken. We hebben het hier al eens gehad over een nieuw elan voor de Taalunie: dit biedt daartoe misschien een mogelijkheid.

Ik heb niet echt opdracht gegeven voor concretisering, maar het is wel zo dat het VFL ermee bezig is. Ik ben ervan overtuigd dat dit enkel op Vlaams-Nederlands niveau kan gebeuren. Als we het alleen hier willen doen, geloof ik er niet in.

U verwijst naar het e-boekplatform. Dat moet uiteraard een belangrijke rol spelen, zeker als bewaarplaats en als toegangspoort voor de literaire canon. In dit project wordt nu vooral de technische kant hiervan bekeken, de inhoudelijke invulling zal in een tweede fase worden uitgewerkt. Natuurlijk moeten we hierover met Nederland afspraken maken. Ook de drager moet compatibel zijn, we moeten met gezamenlijke standaarden werken.

Het debat is dus nog niet helemaal stilgevallen, maar er werd nog niet heel actief en hard aan gewerkt. Met het VFL moeten we echt tot resultaat komen. Eerst met de beheersovereenkomst, dan met contacten tussen Nederland en Vlaanderen. Daarna kunnen we er een nieuw elan aan geven.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het bevat een aantal duidelijke krijtlijnen. U staat achter de visietekst die is opgesteld. Dat kan een goede vertrekbasis zijn

om de canondiscussie dat nieuwe elan te geven. Ook stelt u duidelijk dat u samen met Nederland werk wilt maken van een canon, dat u het niet ziet zitten dat Vlaanderen dat alleen zou doen. Dat is een heel correct uitgangspunt. Ook onderschrijft u natuurlijk het belang van de digitalisering in heel deze kwestie.

U zegt dat het VFL bezig is met de canon. Kunt u dat wat concreter maken? Waar staat het fonds vandaag? Wat heeft het fonds de jongste twee jaar gedaan met betrekking tot een eventueel verwezenlijken van de canon? Dat is wat onduidelijk.

Ik hoor dat er in de beheersovereenkomst met het fonds melding zou kunnen worden gemaakt van de canon. Hoe zal dat dan worden vermeld? Zouden we bijvoorbeeld zo ver kunnen gaan dat het fonds de verantwoordelijkheid krijgt om een canon te realiseren, of is dat utopisch? Welke middelen denkt u daartegenover te stellen?

Ook is me niet helemaal duidelijk welke rol de Taalunie in de discussie zou kunnen spelen, en wat de relatie is tussen het VFL en de Taalunie.

Ik hoop dat de hele canondiscussie niet zal eindigen als het monster van Loch Ness, een van de fascinaties die ik als kind had. Dat beest stak de kop boven water, dan werden er foto's genomen, en vervolgens verdween het een paar jaar, om dan opnieuw naar boven te komen. Ik was een hevige fan van dat monster. Als kind hoopte ik echt dat dat zou kunnen bestaan, maar het bleek niet te bestaan, althans niet tot nader order. Ik hoop dus echt dat we wel tot een literaire canon kunnen komen. Af en toe steekt die de kop op en verdwijnt hij opnieuw voor een lange tijd, maar ik hoop dat we heel die canondiscussie nu levend kunnen houden. Ik reken erop dat dit in deze commissie zal gebeuren. Het is goed dat er een nieuw elan komt. Er is al voorbereidend werk geleverd. Het is goed dat we deze trein opnieuw op de rails zetten, maar dan hopelijk definitief.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, ik herinner me heel goed dat een van de redenen waarom deze discussie ontstond, was dat ze – natuurlijk – uit het noorden naar het zuiden was komen neerdalen en ons ook had veroverd. Ik ben eerlijk gezegd niet zo erg voor een van overheidswege gemaakte rangorde van wat belangrijke literatuur is, of theater, of muziek. Ik ben daar zeer terughoudend in. Laat de tijd misschien zijn werk doen. Bach of Mozart hebben geen overheden nodig gehad om in de samenleving als bijzonder waardevol te worden beschouwd.

Ik wil dit echter ook relativëren, met twee elementen. Een van de redenen waarom het echt wel zinvol was om erover na te denken, was dat er Nederlandse canonlijstjes waren waarin Vlaamse auteurs haast niet voorkwamen. Die zorg moeten we echt wel delen. De grote Vlaamse schrijvers werden daar eigenlijk achteruitgeduwd. Dat beroert me zeker. Ook bij de geschiedenis van de Nederlandse literatuur, net als bij andere standaardwerken en publicaties, moeten we erover waken dat we niet als het kleine broertje van onze Noord-Nederlandse vrienden worden beschouwd. In die zin kan de Taalunie een brugfunctie vervullen, om dat te doorbreken. Daar bestaat immers toch een zekere gelijkwaardigheid in het ageren.

Een ander element – maar daarvoor hebben we eigenlijk geen canon nodig – is de ontsluiting van de belangrijke literaire teksten uit ons taalgebied. Uiteraard moeten die teksten liefst zo vlot mogelijk toegankelijk zijn, en dat voor het onderwijs. Ik laat in het midden of we daar een canon voor nodig hebben. Ik vind alles wat gebeurt met betrekking tot het e-boek en de ontsluiting door de Taalunie van Nederlandstalige teksten, met heruitgaven en dergelijke, wel heel zinvol. Zo vind ik het jammer dat we geen pocketsysteem hebben zoals in Frankrijk, waar literaire klassiekers bij wijze van spreken permanent op de markt verkrijgbaar zijn, met Livre de Poche of Gallimard. Daarmee zijn die grote standaardwerken altijd tegen lage prijzen in elke boekhandel te vinden. Dat cultuurinstrument missen we. Eerlijk gezegd, dat vind ik belangrijker voor Vlaanderen dan dat lijstje zelf. Wel vind ik dat lijstje belangrijk,

omdat we ten aanzien van onze Nederlandse vrienden moeten kunnen zeggen dat bepaalde werken ook belangrijke literaire teksten zijn, en dat we willen dat ze ook zo worden erkend.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Voorzitter, dit debat wordt plots toch boeiend. Ik vreesde het ergste. Ik vreesde dat dit zou doodbloeden. Misschien zou er over drie jaar opnieuw een opvolgingsvraag worden gesteld. Ik vreesde dat mijn bijkomende vragen zonder voorwerp zouden blijven. We bevinden ons immers nog in een overlegfase. Minister, u wilt deze kwestie naar de Nederlandse Taalunie brengen. Dat is een zeer goede zaak. Er zijn hier vier of viereneenhalf leden van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie aanwezig. Wij zullen dat zeker stimuleren. Misschien kunnen we een paar Nederlandse collega's eens iets laten weten. Waarschijnlijk bestaat er in Nederland ook wel een behoefte.

Mijnheer Caron, ik deel volkomen uw bekommernis. Ik verwijs naar het artikel in Knack. De kennis van de Vlaamse literatuur in Nederland is vrijwel onbestaand, terwijl dat omgekeerd niet het geval is. Een literaire canon moet, los van alle moeilijkheden die er voor de rest bestaan, zo evenwichtig mogelijk worden samengesteld. Minister, ik denk dat de Taalunie daar een zeer grote rol bij kan spelen. Voor zover de andere leden die bekommernis delen, vind ik dat we er allemaal zeker op moeten aandringen. Misschien moeten we al een bericht sturen naar onze Nederlandse collega's. De volgende vergadering is in juni, geloof ik.

Er wordt veel gesproken over digitalisering, e-cultuur en dergelijke meer. Mij goed, maar u weet dat ik nog iemand van de 19e eeuw ben. Het is niet zo erg als u denkt, maar ik heb graag zo'n boek in handen, vooral als dat een boek van de Pléiadereeks is. Dat is buitengewoon machtig. Het zou een buitengewoon machtig instrumentarium zijn, mochten we zo'n honderd titels van de Nederlandse literatuur van de 14e of de 15e eeuw tot nu, op evenwichtige wijze kunnen samenstellen. Dan zouden we daar een of twee inleidende boeken bij kunnen uitbrengen. We zijn toch met 22 of 23 miljoen Nederlandstaligen. Dat zou een prachtige stimulans geven, ook voor ons historisch bewustzijn, voor ons besef van het feit dat we inwoners van de Nederlanden zijn.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt zelf ook gezegd dat de trein nog niet op de sporen stond. Ik zou zelfs zeggen dat er nog geen plan op de tekentafel lag. Er was hooguit sprake van enkele schetsen. De drie daaropvolgende jaren is er eigenlijk weinig gebeurd. Ik ben er u alleszins dankbaar voor dat u de zaak opnieuw ter harte wilt nemen, zowel ten overstaan van het VFL als binnen de Nederlandse Taalunie en met uw Nederlandse collega.

Uiteraard kan een literaire canon van het Nederlands alleen een Vlaams-Nederlandse canon zijn. Mocht dat een Nederlandse canon met een paar Vlaamse voetnoten zijn, dan is dat een aanfluiting. Ook Suriname moet erbij, en misschien zelfs Michiel de Swaen. (*Opmerkingen*)

Afrikaans is iets anders: dat is een aparte taal.

Minister, de verwachtingen zijn in ieder geval hooggespannen. Ik hoop dat ons niet te wachten staat waar de heer Delva voor waarschuwt: het monster van Loch Ness. Ik hoop dat wij een echte literaire lijst van de Lage Landen zullen krijgen, in plaats van een literaire luchtspiegeling van de Lage Landen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Als voorzitter van de Taalunie voel ik mij geroepen om hier te komen luisteren. De vraag van de heer Delva is een goede stimulans. Er werden hier al heel wat nuttige dingen gezegd. Ik stel aan de voorzitter en de secretaris voor dat we het verslag van deze vergadering bezorgen aan de Taalunie en aan onze Nederlandse collega's. Dan kunnen we het daar verder opvolgen.

De voorzitter: Ik stel voor dat we op dit verzoek ingaan en onze secretaris gelasten het verslag over te maken.

Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Wat is er nu in het verleden gebeurd en waarom is dat stilgevallen? Ik heb hier een stuk van het Vlaams Parlement, het kwam al ter sprake: een officiële brief van 21 november 2008 vanuit het Fonds voor de Letteren. Daarin staat dat alle actoren, Vlaanderen, Nederland, de Taalunie, samen hebben gezeten om dit project uit te werken. Daar is een visietekst uit gekomen. Die werd op 21 november 2008 officieel overgemaakt aan het beleid. Het beleid heeft daarover nooit een beslissing genomen. Dat is stilgevallen.

Mijn persoonlijke overtuiging is dat de oorzaak hiervan was dat het een beetje te groots was opgevat. Als we op korte termijn resultaat willen boeken – en ik ben blij dat iedereen daarvoor pleit – moeten wij de literaire canon tot normale proporties terugbrengen. Je moet dat herleiden tot de echte top van de Nederlandstalige literatuur. Je moet de toplijst opstellen. Ik beseft dat dit niet evident is. Je moet dit doen met zowel materiële als virtuele boeken. Je moet in eerste instantie streven naar een lijst waarover je het eens kunt zijn. Dan kun je die lijst al publiceren, bijvoorbeeld op het internet. Dan kun je zeggen: “Wil je op de hoogte zijn van de Nederlandstalige literatuur, lees dan die boeken.” Daar moet het niet stoppen. Dat kan een eerste stap zijn. Als we het daarover eens zijn en er is een evenwichtig aandeel van Vlaanderen en Nederland in die lijst, zijn we vertrokken. De rest volgt dan wel.

Wat bedoel ik nu met ‘downsizen’? Het gaat om de middelen. Ik heb de indruk dat het daarop in 2008 een beetje is stilgevallen. Er zal een budget voor moeten worden uitgetrokken, ook binnen de Taalunie. Er zijn in de Taalunie al vragen vanuit Nederland om de middelen te downsizen, om dus te besparen. We zullen moeten bekijken welke middelen we daartegenover willen stellen en hoe we dat project verder zullen aanpakken.

Het VFL heeft dus in 2008 die aanzet gegeven en heeft er vanuit het beleid nooit een reactie op gekregen. Daarom hebben zij altijd gezegd dat ze het opnieuw zouden opnemen bij de nieuwe beheersovereenkomst, bij de nieuwe meerjarenplanning. Zij hebben dat gedaan op basis van die visietekst. Ik ben blij dat dit er nu is en dat het Fonds voor de Letteren daarover wil nadenken. Maar ook binnen het VFL – en dat zal ook zo zijn bij de Nederlandse evenknie – gaat het natuurlijk over budgetten en middelen. Wij hebben onlangs nog de discussie gehad over het feit dat de middelen inderdaad beperkt zijn. Als er niets bijkomt, is ook daar de vraag hoeveel we eraan willen besteden en ten koste van wat het gaat. Zomaar extra geld zoeken, zal niet evident zijn. Dat zijn de eerste grote knelpunten waar we samen met Nederland door moeten. Als we het daarover eens zijn, kunnen we een nieuwe start nemen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de gevolgen van digitalisering voor het Vlaamse filmbeleid - 1144 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Minister, in oktober stelde ik u een vraag over het behoud van lokale bioscopen. Voor een aantal lokale bioscopen en voor alle Vlaamse arthousecinema's is de digitale overstap om financiële en andere redenen geen evidentie. Zij dreigen hierdoor te verdwijnen, wat een verschraving van het vertonerslandschap zou betekenen. Minister, u

antwoordde toen dat het niet aan de Vlaamse overheid is om deze lokale spelers te ondersteunen bij de overstap naar digitalisering.

Toevallig las ik vandaag een artikeltje in een krant over de aandelen van Barco en de winst die er is dankzij de digitalisering. Misschien moeten wij met die mensen eens contact opnemen om te zien wat zij vanuit het privéveld kunnen doen.

De problemen van deze spelers dreigen het totale Vlaamse filmlandschap steeds meer te beïnvloeden. Nu de meeste profitzalen de digitale omschakeling hebben gemaakt, zijn de meeste digitale zalen in handen van nationale maar vooral internationale ketens en grote onafhankelijke cinema's. Dit heeft gevolgen voor het volledige Vlaamse filmlandschap, vandaag en ook morgen. Arthousevertoners spelen net als lokale vertoners een belangrijke rol op het vlak van onder andere sociale cohesie en een klein- of grootstedelijke dynamiek. Op programmatorisch vlak bieden ze een onmiskenbaar en essentieel alternatief voor het aanbod van multiplexen en publieksgerichte profitbioscopen. Met het wegvallen van arthousecinema's zoals de Studio's in Leuven is het voor distributeurs vanuit commercieel oogpunt heel wat moeilijker geworden om een release voor het arthousecircuit nog te verantwoorden.

In principe biedt digitalisering financiële voordelen voor de distributeurs. Die kunnen echter pas gerealiseerd worden als de transitieperiode is afgerond. Een kleinere film verspreiden in analoge en digitale vorm – noodzakelijk om hem voor arthousevertoners en andere zalen beschikbaar te maken – vertegenwoordigt een meerkost met potentieel negatieve gevolgen voor het aantal Vlaamse films en films in circulatie in Vlaanderen. De potentiële afzetmarkt voor de distributeur wordt dus drastisch verkleind, terwijl de niet-digitale filmvertoner het steeds moeilijker krijgt om een divers aanbod te programmeren. Dit zijn twee groepen die elkaar hard nodig hebben om samen in een divers aanbod te kunnen voorzien. Een kleiner aanbod in een eerste circuit heeft ook gevolgen voor het gesubsidieerde tweede en derde circuit. Een film die nooit een Vlaamse release kende, komt in Vlaanderen ook nooit op dvd of video on demand (vod).

De Vlaamse film heeft ook zijn huidige succes voor een groot deel te danken aan de arhouses, die beginnende filmmakers steeds vertoningskansen hebben gegeven. Het zou jammer zijn dat er in de toekomst wel nog geld is voor het maken van Vlaamse films, maar dat er geen zalen meer zijn om ze te vertonen. Deze evolutie heeft ook op andere manieren invloed op de gesubsidieerde spelers binnen het audiovisuele veld. Gesubsidieerde festivals zijn vaak afhankelijk van lokale bioscopen of arthousecinema's.

Afhankelijk van het genre of de niche waarin festivals zich profileren, beginnen zich hier en daar al problemen voor te doen met de programmatie. Zo zijn bijvoorbeeld voor het Brussels International Fantastic Film Festival (BIFFF) al een kwart van de films enkel digitaal beschikbaar, waardoor men geregeld een film niet kan vertonen. Het aantal films dat enkel digitaal beschikbaar is, neemt exponentieel toe en breidt zich uit naar genres waar tot nu toe nog geen problemen waren. Het Jeugd Europees Film Festival (JEFF) moet dit jaar voor het eerst films weigeren, maar zij zullen vermoedelijk over 2 tot 3 jaar, wanneer geen enkele recente film nog op 35 millimeter zal worden uitgebracht, ook voor grote problemen komen te staan. De drie locaties waar het festival plaatsvindt, zijn namelijk niet in staat om in de nabije toekomst de digitale overstap te maken.

De belangrijke rol in publieksbereik, inhoudelijke verdieping, gemeenschapsvorming en filmeducatie van festivals is genoegzaam bekend. Daarom worden ze ook gesubsidieerd. Deze maatschappelijke meerwaarden verdienen onze grootste aandacht en bescherming.

Mobiele projectoren huren is voor hen geen oplossing. Ze zijn niet alleen heel duur, ze zijn ook onbetrouwbaar. Zo moest een festival in Namen vorig jaar alle tickets voor de openingsvoorstelling terugbetalen omdat de gehuurde mobiele projector halverwege de film blokkeerde. Ook het Brussels International Fantastic Film Festival maakte al bijna dergelijk

fiasco mee in een bomvolle zaal en in aanwezigheid van Luc Besson, maar gelukkig hadden zij toen nog een 35 millimeterkopie klaar liggen om het over te nemen.

Anima, het internationaal animatiefilmfestival van Brussel, heeft in het verleden zelf al een digitale projectie moeten installeren om films in 3D-stereoscopie te kunnen tonen. Dat was telkens een zeer dure aangelegenheid: 2000 euro voor een projectie voor de huur van twee videoprojectoren en een speciaal scherm. Toen was dat nog een curiosum, maar vanaf dit jaar speelt het hen echt parten. Er zijn verschillende films die zij niet krijgen voor het festival omdat zij die niet digitaal of in 3D kunnen tonen.

Alles evolueert vrij snel, maar koken kost geld. Digitalisering moet dus een eerste stap zijn in een beleid voor onze Vlaamse vertoners, niet het minst die spelers die gemeenschapsvormend werken en die duidelijk bijdragen tot de diversiteit in het aanbod. Grote en kleinere spelers, actoren die vanuit verschillende missies werken, zouden onderling meer complementariteit kunnen nastreven. Het beleid ten aanzien van audiovisuele vertoning zou moeten vertrekken vanuit het streven naar een divers aanbod voor vele en diverse publieken, verzorgd door dit divers weefsel van spelers: zalen in het eerste circuit, maar ook vertoners in het zogenaamde tweede circuit. Want ook voor cultuurcentra en kunstencentra met een filmwerking dringt een reflectie over de digitale toekomst zich op.

Europa erkent het belang van nationale steun voor digitalisering. De Council conclusions hieromtrent stipuleren dat de overgang naar digitale cinema dringend is, nodig is, en dat beleidsmakers deze overgang moeten steunen. Er wordt hier duidelijk gevraagd aan de lidstaten om lokale bioscopen in niet-stedelijke context te steunen en ook de arthousecinema's die een substantieel aandeel Europese films in hun aanbod opnemen. Voor de lokale bioscopen is een van de argumenten van de Europese Raad dat zij een belangrijke rol spelen in de sociale cohesie van hun regio.

Minister, wat is uw visie op de oproep van de Europese Raad om de digitalisering te ondersteunen? In een tijdperk waarin het audiovisuele veel duidelijker op de voorgrond treedt als communicatie- en educatief medium, en waarin alle Europese landen zich bezinnen over mediawijsheid in de breedste zin van het woord, zou een samenwerking met organisaties, die net als de festivals, veel expertise bezitten over culturele film en die een infrastructuur bieden aan tal van Vlaamsgesubsidieerde organisaties én die nauwe banden met het onderwijs onderhouden, een meerwaarde kunnen betekenen. Bent u bereid om in dat kader in de Vlaamse Gemeenschap een regeling uit te werken om de kleine groep van historische bioscopen en de arthousecinema's in Vlaanderen te ondersteunen bij hun vernieuwing: infrastructureel, technologisch, inhoudelijk en qua omgang met het publiek? Zo niet, waarom niet en is dat dan niet strijdig met de Europese aanbeveling?

Ik zou er nog vragen aan kunnen toevoegen, ook wat de innovatie betreft. Maar dat zijn bevoegdheden van uw collega's.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, ik kijk met belangstelling uit naar het antwoord van de minister. In de marge van de vraag van de heer Verstreken heb ik toch twee vragen en bedenkingen. Het zal moeilijk zijn om alle kleine, lokale bioscopen te ondersteunen vanuit de Vlaamse overheid. De vraag is hoeveel middelen de Vlaamse overheid daarvoor eventueel ter beschikking kan stellen en of een combinatie of een taakverdeling met de lokale overheid wat dat betreft mogelijk is.

Als we vooruit kijken, hebben we niet alleen te maken met de digitalisering, maar ook met 3D. Zou het niet goed zijn om 3D op te nemen als steunmaatregelen worden overwogen en steun ter beschikking wordt gesteld?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, nog niet zo lang geleden hebben we hier een vraag behandeld, specifiek over de arthouses naar aanleiding van een sluiting. Ik blijf bij mijn antwoord dat ik toen heb gegeven.

Specifieke ondersteuning van kleine bioscopen is in de eerste plaats een aangelegenheid van lokale culturele economie. Dat neemt niet weg dat de evolutie binnen het vertonerlandschap, onder meer door de digitalisering, mij niet onverschillig laat. Ik heb er begrip voor dat men daardoor voor serieuze investeringen staat. Om die reden heb ik een onderzoek laten uitvoeren door SMIT-IBBT (Studies on Media, Information and Telecommunication – Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie) naar de stand van zaken van de digitalisering in de Vlaamse bioscopen. Dat onderzoek zal een stand van zaken bieden met betrekking tot de digitalisering en een aantal omschakelingspistes naar voren schuiven.

Mijnheer Dehandschutter, ik denk dat uw vraag heel terecht is. Het antwoord laten we misschien best over aan experts die met dat onderzoek bezig zijn.

De bedoeling is om de studie tegen mei 2011 af te ronden. Ik hoop dat men die timing haalt en dat we dan beschikken over een aantal heel concrete aanbevelingen, zowel op korte als middellange termijn.

De Europese Raad is bezig met de digitalisering en ondersteuning. Het is goed dat de Europese Raad een oproep heeft gedaan om ervoor te zorgen dat onze Europese films op een prominente manier worden getoond. Ik stel wel vast dat de middelen die vanuit het MEDIA-programma aan het netwerk 'Europa Cinemas', waarvan de Vlaamse arthouses en ook Buda en Cinema Zed lid zijn, ter beschikking worden gesteld, uiterst beperkt zijn.

In een nieuwe 'Filmmededeling' van de Europese Raad, die wordt verwacht tegen 2012, zullen criteria worden voorgesteld voor het beoordelen van mogelijke overheidssteun van de lidstaten voor de digitalisering van bioscopen.

Ondersteuning en wederzijdse dialoog zijn cruciale elementen bij het uitwerken van een oplossing voor de niet-gedigitaliseerde vertoners. Ook hier moet men onderling op zoek gaan naar clustering en structurele samenwerking tussen kleine specifieke spelers. Het is ook interessant om te kijken welke resultaten diverse initiatieven in andere Europese landen bereiken als oplossing voor de digitale problematiek. Het lijkt mij haalbaar om vanuit de overheid voldoende informatie te verstrekken aan de bioscopen die nog niet zijn overgeschakeld op digitale infrastructuur en hen te stimuleren om via de vorming van een aankoopgroep betere prijzen te kunnen verkrijgen. Daarnaast denk ik dat de sector in het aanbieden van artistieke audiovisuele content ook een hedendaagse economische ambitie en een businessmodel moet kunnen ontwikkelen, dat inspeelt op het Europese groenboek rond Culturele Economie en al dan niet de instrumenten die CultuurInvest of andere investeerders aanbieden, gebruikt.

Mijnheer Dehandschutter, naar aanleiding van een vraag van een paar maanden geleden heb ik al geantwoord dat het voor de overheid onmogelijk is om alle kleine bioscoopinitiatieven te ondersteunen en kunstmatig in leven te houden. Ik geloof heel sterk in overleg. U weet dat het Vlaams steunpunt voor beeldende, audiovisuele en mediakunst (BAM) daar ook mee bezig is. Ook het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) heeft daar ideeën over. Ik denk dat er zelfs een bereidheid is vanuit het commerciële circuit om ook een inspanning te leveren voor die arthouses. Er moet echt naar elkaar gekeken worden. Het is niet realistisch dat de Vlaamse overheid die allemaal in leven houdt.

Het is niet omdat arthouses verdwijnen dat men die artistieke films niet kan tonen. Ik denk aan de cultuurcentra, die daar meer op kunnen inzetten. Zelfs de grote groepen die we allemaal kennen, zijn bereid om af en toe een zaal ter beschikking te stellen. De consument wordt immers ook kritischer. Ze willen wel een artistieke film zien, maar ze zien die ook graag in goede omstandigheden. De aantrekkelijkheid van de arthouses gaat wel wat

achteruit. Ze hebben niet de middelen om te investeren. Dat is natuurlijk een verhaal van vraag en aanbod.

Gisteren heeft de participatiesurvey ons geleerd dat de bioscoop de favoriete culturele activiteit blijft. Er is een doelgroep die we kunnen bereiken, maar ook daar verandert het landschap.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Spijtig dat er een aantal verdwijnen. Toch moeten we alles proberen om die kleine arthouses en de kleine, lokale cinema's op de een of andere manier te blijven ondersteunen. Dat kan op een aantal manieren, bijvoorbeeld door contact op te nemen met de lokale schepenen van cultuur om impulsen te geven en ze zo mee te ondersteunen.

U had het in uw antwoord over de lokale culturele economie. Er zijn zo'n aantal cinemaatjes die schitterend werk verrichten, maar wellicht jammer genoeg zullen uitsterven. Dat zou doodzonde zijn. Ik vergelijk het een beetje met de buurtwinkels die geleidelijk verdwijnen en plaats maken voor grootwarenhuizen. Die charme van de kleinschaligheid moet kansen kunnen krijgen naast de bestaande grote commerciële circuits die wel rendabel zijn.

Een mogelijkheid is, zoals u aangaf, het mediaprogramma, maar die budgetten zijn natuurlijk ook beperkt. Ik heb uit uw antwoord echter vernomen dat er wellicht een nieuw Europees mediaprogramma zou kunnen komen. Dat kan misschien een stimulans zijn.

Clustering zou ook handig kunnen zijn. Het lijkt me echter interessant dat er ook wat informatie wordt gegeven, specifiek aan die kleine spelers die er nog zijn in Vlaanderen. Ik denk dat die op het kabinet of bij de administratie in kaart zijn gebracht. Die mensen moeten de nodige informatie krijgen. Als er een businessmodel moet komen voor die kleinere spelers, zoals u suggereert in uw antwoord, dan zou het handig zijn hen daarbij te ondersteunen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Uit de participatie-survey gisteren bleek dat ondanks alle andere technologieën, het bioscoopbezoek wel degelijk in de lift zit, vooral bij jongeren. Zo is er het laatste jaar een markante stijging zichtbaar van het bioscoopbezoek in de Budascoop. Er is duidelijk opnieuw een toenemende belangstelling, wat we natuurlijk enkel kunnen toejuichen en die de noodzaak van de vraag van de heer Verstreken enkel ondersteunt. Ik kijk op dat vlak hoopvol uit naar de toekomst.

De voorzitter: We hebben de afspraak al gemaakt dat we zouden wachten tot het voorbereidende werk bespreekbaar klaar zou zijn. We zouden dat dan doen in het licht van de vragen die daar al over zijn gesteld. Ik verwijs ook naar de hoorzitting met het Vlaams Audiovisueel Fonds. Dat zit min of meer in dezelfde scope. We kunnen echter maken dat daar een zekere opvolging komt en dat we daar een cluster van maken.

De heer Philippe De Coene: We moeten een onderscheid maken. Als we verder de survey analyseren, dan zullen we zien dat het geen kwestie is te proberen om kunstmatig een aanbod en dus een vraag in stand te houden. Persoonlijk ben ik ook heel gecharmeerd door de oude cinema en de oude filmplaatsen. Maar die charme en nostalgie alleen, hoe vertederend ook, volstaan niet.

De heer Caron verwijst naar een vrij recent succes. Dat succes is er gekomen omdat er een nieuw alternatief aanbod is. Met 'alternatief' doel ik niet op de inhoudelijke betekenis maar op de letterlijke betekenis, waarbij men door dit aanbod de vraag creëert. De heer Verstreken maakt de vergelijking met de buurtwinkels. We hadden buurtwinkels die niet meer de service konden bieden, de prijssetting niet meer konden volgen en die dikwijls draaiden op een persoonlijke relatie. Op een bepaald moment waren er grote bewegingen, vaak aan de rand van de stad. Met cinema is dat eigenlijk hetzelfde. De grote complexen bevinden zich zelden

in de steden. Dikwijls waren ze omwille van de bereikbaarheid gevestigd in de periferie van de stad. Gent is daarop een uitzondering.

Omdat er eigenlijk een soort mainstream is waarbij alle toppen bovenaan en onderaan worden weggeschoren, is er een aantal filmhuizen dat zich begint toe te leggen op de betere en thematische film en op het heruitzenden van cycli. Daardoor krijgt men een soort vast publiek dat op zoek gaat naar cinemabeleving, maar tegelijkertijd dat aanbod elders niet vindt waardoor een nieuw uniek aanbod wordt gecreëerd.

Er zijn ook andere voorbeelden zoals cinema at home. Maar er zijn nu nieuwe projecten in het genre van home at cinema waarbij men bepaalde groepen samenstelt of de kans geeft om een gelijkaardige belangstelling voor film te beleven op een en dezelfde plaats. Dat zijn allemaal nieuwe formules waarbij een nieuw aanbod de vraag creëert.

Dat is trouwens hetzelfde met die buurtwinkels. Er ontstaan opnieuw buurtwinkels die dikwijls spin-offs zijn van de grote ketens. De reden is dat het hart van onze steden gelukkig opnieuw wordt bewoond. De minister heeft er niet toevallig op gewezen dat er lokale impulsen moeten komen. Dikwijls heeft het te maken met het herwinnen van de binnenstedelijkheid. Men wil het opnieuw beleven, men wil opnieuw centraal in de steden aanwezig zijn en niet vluchten in de periferie. Het is misschien zelfs een goede dam tegen onnodige verkavelingsdrang omdat er een aantal functies wordt aangeboden in de binnenstad. Ik denk echter dat we vooral nieuwe ideeën moeten kunnen promoten waardoor we niet proberen zaken in stand te houden, maar integendeel nieuwe dingen proberen te creëren. Lokale actoren, gouvernementele en niet-gouvernementele, zullen daar de handen in elkaar moeten slaan om een aanbod te creëren.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: De suggesties die u doet om aan inbreiding te doen, lijken me goed. Ik sta ook achter uw voorstel om nieuwe ideeën te lanceren. Toch blijf ik erbij dat het zonde zou zijn dat een aantal van die bestaande projecten zou verdwijnen. Dat is erfgoed. Een aantal van die zaken moet kunnen blijven bestaan.

Ik weet dat de minister dat vanuit haar beleid niet alleen kan doen. Het is echter een kwestie van lokale actoren en spelers, politici, zelfstandigen, om die mensen warm te maken zodat daar niet met een bulldozer overheen wordt gegaan om er bijvoorbeeld een appartementen-complex te bouwen. Dat kan zowel in steden als in dorpen een functie hebben. Het kan die mengeling van vernieuwing zijn waar u het over hebt. Men kan dat open zetten voor film, theater, spreekbeurten, kleine lokale verenigingen. Ik denk wel dat daar wat voor te zeggen valt.

Gisteren is inderdaad dat survey voorgesteld. Vijf jaar geleden is dat ook in onze commissie voorgesteld. Ik vond dat wel boeiend. Bestaan er geen mogelijkheden om dat opnieuw in de commissie te doen? Kunnen we daar van gedachten over wisselen?

De voorzitter: Dat is een goede suggestie. Het zou interessant zijn om die informatie rechtstreeks te krijgen. Ik zal aan de commissiesecretaris vragen om contact op te nemen met de organisatoren en de auteurs. Het zou goed zijn om samen te werken met het kabinet van de minister om te zien hoe we daar eventueel, op basis van die vaststellingen, een debat over kunnen voeren. Ik heb gelezen dat de minister daar zelf ook een aantal ideeën over heeft.

Wat film betreft, stel ik voor een soort cluster te maken met aan de ene kant de productie en het faciliteren, en aan de andere kant nieuwsoortige presentatieplaatsen, waardoor de scope volledig is.

Het incident is gesloten.

■